

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 8. Solvitur objectio petita à libro quem scripsit S. Augustinus de correptione & gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](#)

Tractatus VI. De Gratia.

aliquam voluntatis motionem supernaturalem, quia voluntas somnolenta excitatur, prostrata erigitur, & infirma corroboratur ad faciendum bonum, vel ad malum vitandum. Duplex distingui potest & debet, una scilicet perfecta, & altera imperfecta. Perfecta dicitur ea, quae perfecte sanat voluntatem; imperfecta vero, quae imperfecte tantum sanat. Prima delectat voluntatem; secunda verò terror. Cum prima voluntas bonum facit, vel ut placeat Deo, vel ut ab eo cœlestem gloriam accipiat; item malum vitat, vel ne Deo displaceat, vel ne ab eo separetur. Cum secunda voluntas bonum facit, & malum vitat, ne à Deo puniatur. Prima supernaturalis est illustratio mentis simul, & cœlestis quedam suavitatis indelibera, vi cuius voluntas delectat exercitio operum pietatis, & observatione mandatorum divinorum. Secunda supernaturalis est illustratio mentis simul, & supernaturalis timor indelibera, vi cuius voluntas exhortat gehennam, & alias penas, quas Deus ministrat peccatoribus. De prima denique semper, aut ferè semper loquitur S. Augustinus, cum de gratia medicinali contra Pelagianos disputat.

ARTICULUS VIII.

Solvitur objectio petita à libro, quem scripsit
S. Augustinus de correptione &
gratia.

Obij. cum Calvinio & Jansenio. S. Augustinus, lib. de corr. & grat. cap. 11. & 12. disputans de gratia sanitatis & medicinalis discrimine, has gratias in hoc differre docet, quod gratia sanitatis in operando penderet à libero voluntatu nutu; ita ut in statu innocentiae, in quo expedita circa bonum & malum libertate indifferentie fruebatur primus homo, voluntas eius posset pro arbitrio consentire vel diffentire gratiae, adeoque cum & sub gratia bonum vele vel non velle, operari vel non operari; gratia verò medicinalis in operando non pendeat à libero nutu voluntatis, quia liberum hunc nutrum jam habere non potest voluntas, utpote per peccatum originale spoliata libertate contrarietas, omnique indifferentia activa, seu facultate se ipsam determinandi, unde sub gratia medicinali vult & operatur bonum, non quia se ipsa determinat, sed quia à gratia irresistibiliter determinatur ad illud volendum & operandum; atque etenim nunc liberè vult & operatur bonum, quatenus illud vult & operatur spontaneè, cum plena rationis advertentia. Ergo, &c.

R. neg. ant. quod non Catholicam doctrinam, quia certè fuit Augustini doctrina, sed hereticam, ab Ecclesia anathematizatam, & à doctrina S. Doctoris proposita alienam continet. Nam 1. S. Augustinus, quod vel solum ad exsuffrandam Calvini & Jansenii suppositionem sufficit laudans capitulum gratiam Adamo ad perseverandum in statu innocentiae datam non comparat cum gratia medicinali qualibet, sed cum ea tantum, quæ misericorditer ab aeterno preparata est, & in tempore datur electis ad perseverandum in statu iustitiae. Hoc vel prima capituli lectio manifestè ostendit. 2. Docet quidem gratiam Adamo innocentiam tam ad perseverandum in statu innocentiae, diversam fuisse à gratia, quæ datur electis ad perseverandum in statu iustitiae. Quid ergo, inquit, Adam non habuit gratiam? Ino vero habuit magnam, sed disparem. At minimè docet in eo disparem fuisse, quod Adamus innocens ei obtemperare vel refragari, cum ea bonum velle vel non velle, & agere vel non agere posset pro arbitrio; electi verò gratiae medicinali non possint refragari, cum gratia medicinali non possint non velle & operari bonum. Et verò disparitatem gratia sanitatis à gratia medicinali electis ad perseverandum data, repetit S. Doctor à disparitate statuum naturæ innocentis & lapæ, & hanc disparitatem constituit, non in eo quod homo in primo statu haberet acti-
vam indifferentiam circa bonum & malum, in se-
cundo verò non amplius habeat; sed in eo quod

continuò obnoxius sit in secundo statu inordinatis concupiscentia mortibus, à quibus liber erat in primo proper donum integratatis, adeoque in secundo statu in ordine ad volendum bonum & vitandum malum sicut oportet, languorem & infirmitatem contraxerit, cum circa irrumque sanus & robustus esset in primo statu. Hinc autem sequitur quidem, quod homo in hoc statu potentiore indiget auxilio ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, minimè verò, quod indiget auxilio ad bene volendum & operandum irresistibiliter flectente & applicante voluntatem. Gratia igitur & immerito dicitur S. Doctor, in eo utriusque gratiae discrimen ponere, quod una, nempe medicinalis voluntatem flectat & applicet irresistibiliter; gratia verò sanitatis non sic flecteret & applicaret voluntatem, sed ei liberum relinquere indifferentia sua exercitum.

At inquires. In quo ergo S. Augustinus docet gratiam sanitatis à medicinali differre? R. S. Doctorem capitibus laudatis multiplex afferre discrimen, sed sine prejudio liberatis indifferentiae circa bonum & malum pro statu praesenti, quam libertatem etiam circa bonum volendum vel non volendum pro arbitrio aut non amissam, aut cerè non amissam irreparabiliter, constanter tenuit cum Catholica Ecclesia, ut suo loco fusè & accuratè ostensum est.

Primum itaque discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia electis ad perseverandum detur proper merita Christi; gratia verò ad perseverandum in statu innocentiae data fuit Adamo independenter ab illis meritis. Nam c. 11. sic loquitur. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non egit: istos à reatu & hereditate & proprio, illius Agni sanguis absolvit.* Ratio est, quia, ut sensit S. Doctor, incarnatione non fuit decreta, & consequenter merita Christi non fure prædefinita, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami. Unde non nisi post hanc prævisionem gratiae præparatae fuerunt propter Christi merita, atque ita homo in tempore non accepit gratiam proper merita Christi, nisi post lapsum suum.

Secundum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo ad perseverandum data, lætor est proper conjunctum integratatis donum, vi cuius immunitis erat à concupiscentia mortibus, quos etiam inviti patiuntur electi in praesenti statu. Nam sic ait cod. cap. 11. *In eis (electis) caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem . . . ille vero (Adamus) nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur.* Proinde esti non interim letiore nunc, verum tamen potentiore gratia indigent isti (electi).

Tertium discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia ad perseverandum in statu innocentiae Adamo data, fuerit merè sufficiens, hoc est, fuerit quidem verè sufficiens, sed incongrua. Sufficiensissimam quidem ad perseverandum in statu innocentiae gratiam habuit Adamus: cœlitus enim illustrabatur, quomodo illi idoneum erat, ut perseverare posset, & perseveraret, si veller: at congruam non habuit, quia illustratus non fuit, aut cerè illustratus non fuit ex parte voluntatis à Deo mota, quomodo illi congregabat, ut perseverare veller, & perseveraret. Merito tamen illi imputatum est, quod non perseveraverit, quia si voluerit, perseverasset, & ad perseverandum fuit sufficientissime illustratus; neque ei debitum fuit, ut illustratur, aut illustratus, ex parte voluntatis à Deo moveretur, quomodo ei aptum erat, ut re ipsa veller perseverare.

Gratia verò, quæ datur electis in hoc statu naturæ lapæ ad perseverandum in statu innocentiae, non modo verè sufficiens, sed etiam congrua est, quia electis datur, quomodo illis aptum est, ut velint & consentient: unde non solum possunt velle & consentire, sed etiam re ipsa volunt & consentiunt, non ex naturalibus tantum viribus, sed ex viribus naturæ simili & gratia illos congruè moventis simul & corroborantis & adjuvantis ad volendum & consentiendum:

qua-

quapropter haec gratia recte dicitur non solum dare illic posse velle & consentire, verum etiam facere ut velint & consentiant. Tale quippe, inquit S. Doctorem eod. cap. erat adjutorium (Adami) quod desereret, cum vellet, & in quo permaneret, si veller, non quo fieret ut vellet. Haec est prima gratia, qua data est primo Adam. Sed haec (gratia electorum) poterior est in secundo Adam. Prima est enim, qua sit, ut habeat homo iustitiam, si velit. Secunda vero plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.

Quatum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia, qua per Christum datur electis ad perseverandum, non solum sit supernaturalis illustrationis mentis, sed etiam & portissimum celestis quedam delectatio indeliberata, qua bonum voluntatis electorum suaviter placet, & ita placeat, ut illud velint, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. Gratia vero data Adamo in statu innocentiae ad perseverandum, fuit tantum gratia illustrationis, & quidem incongrua, licet vere sufficiens, ut iam notatum est. Ille (Adamus) non opus habebat eo adjutorio, inquit S. Doctor eod. cap. quod implorant isti (electi) cum dicunt: Video aliam legem, &c. Quenam autem sit haec gratia, quam electi in statu naturae lapsa contra rebellantem concupiscentiam & intestine dissidia implorant, expresè declarat S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. Cum ab illo, inquit, illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut apertat quod latobat, & suave faciat quod non delectabat?

Juxta S. Doctorem igitur, electi implorant non solum coelestem lucem, qua illuminentur tenebrae eorum, sed etiam coelestem suavitatem, qua derfructum suam terra eorum; implorant adjutorium, per quod non solum aperitur quod latebat, sed etiam suave fit quod non delectabat; implorante non solum supernaturalem mentis illustrationem, qua ad faciendam perficiendamque iustitiam sufficiebat Adamo in statu innocentiae, sed etiam coelestem & vietricem delectationem, sine qua non placeret eis iustitia, nec eam amarent, sed potius fastidirent propter terrenam delectationem, qua voluntas eorum tantoperè propendet & afficitur ad sensibilia; unde coelesti illa & vietric delectatione ad faciendam perficiendamque iustitiam indigent.

Quatum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia, qua electis ad perseverandum datur, sit posterior, quam gratia sanitatis. Proinde, inquit S. Doctor, eti non interim latiore nunc, verumtamen potentiore gratia indigent isti (electi). Poterior autem est, juxta mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, non propter vim irresistibiliter voluntatem flectendi & applicandi ad volendum & agendum, quam ipsa habeat, & qua earuerit gratia sanitatis, sed partim propter congruitatem, quam habet, & qua gratia sanitatis caruit: nam vi hujus congruitatis, gratia medicinalis facit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant iustitiam, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant; partim propter adjacientiam specialem providentiam, qua Deus electis procurat mortem in talibus circumstantiis, in quibus reperiuntur perseverantes in observatione mandatorum: nam vi specialis hujus providentiae similis & congruitatis gratia fit, ut electi non solum possint perseverare, sed etiam certò & infallibiliter usque in finem perseverent in statu iustitiae.

Amplius. Secundum mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, qua datur electis, posterior est, quam gratia sanitatis; quia haec gratia solum adjuvabat, mediæ scilicet, libertatem indifferentiæ; solum voluntati sanar & robuste facem veluti præferebat; solum complebat posse; solum ostendebat bonum faciendum & malum vitandum; solum vim habebat suadendi. At gratia, qua darut electis in statu naturae lapsa, amif-

Simonnet Theol. Tom. II.

sam libertatem circa bonum restituït; voluntatem solum innoletam excitat, jacentem erigit, infirmam sanat, non solum completer posse velle, sed etiam facit ut voluntas velit; non solum ostendit bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam ad utrumque vires efficacissimas suppeditat; non solum vim habebat suadendi, sed etiam vim immediate & intime movendi ægrotam voluntatem, & quidem quomodo ei congruit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat iustitiam, ut quamvis de se infirma, tamen non deficiat, neque adversitate aliqua vincatur, sed invictissime quod bonum est velit, & hoc deferere invictissime nolit; non quod ad volendum quod bonum est, & hoc deserere nolendum irresistibiliter flectatur & applicetur per gratiam, sed quia movetur & adjuvatur, quomodo ei congruit, ut, quamvis absque antecedenti ad alteram partem contrarieatis oblicatione, & ex propria determinatione velit quod bonum est, invictissime tanen velit, neque adversitate aliqua vinci possit.

Sextum discriben, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo data, fuerit tantum adjutorium sine quo non posset permanere, & quocum permanerer, si vellet, in statu innocentiae; gratia vero, qua electis datur ad perseverandum, completivè sumpta, sit adjutorium quo perseverant finaliter, hoc est, sit ex parte ipsa finalis perseverantia, qua acceperat, non polunt non perseverant. Primo itaque homini, inquit S. Doctor, c. 12. qui in eo bono quo factus fuerat reetus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non derere, datum est adjutorium perseverantia, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantia datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Juxta S. Doctorem igitur, Adamum in statu innocentiae Deus illustrabat tantum, & illustrando ad perseverandum adjuvabat, neque in ejus voluntate, aut in ejus intellectu operando, quomodo ei aptum erat, ut perseveranter iustitiam teneret, neque speciali aliqua providentia impediendo lapium ejus. Unde adjutorium perseverantiae datum Adamo in statu innocentiae, fuit tantum adjutorium sine quo non. Electorum vero in statu naturae lapsæ Deus non modò mentem illustrat, & cor tangit, quomodo illi aptum est, ut faciant perficiantque iustitiam, verum etiam procurat illis finem vitæ in iis circumstantiis, in quibus iervi fideles inveniuntur. Unde adjutorium perseverantiae, quod in statu naturae lapsæ datur electis, completivè sumptum, est adjutorium quo, quia per bonum vita finem formaliter perseverantes, nec nisi perseverantes fumus, ea perseverantia, qua salutis negotium consummatur: sicut per beatitudinem, cum data fuerit, homo formaliter beatus, nec nisi beatus erit.

Juxta S. Doctorem igitur, donum perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae, adæquate consistebat in supernaturali mentis illustratione, ad perseverandum merè sufficienti: donum vero perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsæ, adæquate sumptum, prater actualia auxilia, quibus ad faciendam perficiendamque iustitiam intellectus illustratur, & voluntas delectatur congrue, includit bonum vitæ presentis finem, misericorditer ab aeterno preparatum, & in tempore certò & infallibiliter procurandum, quo bono fine electi tanta necessitate perseverant, seu perseverantes sunt in statu iustitiae, quanta necessitate beatus est, qui beatitudinem, aut justus est, qui iustitiam habet.

Dices I. S. Augustinus cap. 11. dicit Adamum in statu innocentiae accepisse gratiam, quam per liberum arbitrium deferere posset, quam desereret cum vellet, in qua permaneret si vellet, qua fieret ut homo iustitiam haberet, si veller, non qua etiam fieret

C 3 ut vel-

ut vellet. Nam sic loquitur; cap. 11. Tale quippe erat adjuvorium, quod desereret (Adamus) cum vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet. Hoc est prima gratia, qua data est primo Adam, sed hoc posterior est in secundo Adam. Prima est enim qua sit, ut habeat homo iustitiam si velit; secunda ergo plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. Ergo juxta S. Augustinum, in eo gratia sanitatis & medicinalis differunt, quod Adamus cum prima posset pro arbitrio velle vel non velle, sub secunda vero non possint electi non velle bonum salvare; vel, si vis, quod prima Adamo relinquere expeditur ad utramvis partem contrarietas activam indifferentiam, secunda vero cum tali activa indifferencia incompensabilis, irresistibiliter voluntatem flectit & applicat ad unum, nempe ad volendum bonum,

R. neq. conseq. S. enim Augustinus loco laudato, in eo tantum opponit gratiam electorum gratiae Adami innocentis, quod haec esset pure sufficiens, illa vero congrua sit & efficax; quod haec daret seu compliceret tantum posse, illa vero det etiam ipsum velle & agere, juxta S. Doctorem loco citato, gratia electorum & gratia Adami innocentis in hoc inter se differunt, quod per gratiam Adami fieret tantum, ut haberet homo iustitiam si vellet, per gratiam vero electorum sit non solum ut habeat homo iustitiam si velit, sed etiam ut re ipsa velit & tantum velit tantoque ardore diligat iustitiam, ut eam faciat perficiatque, non obstantibus rebellantibus continuo concupiscentie motibus. Facit autem gratia electorum, non solum ut habeat homo iustitiam, si velit, sed etiam ut velit, & tantum velit, &c. non quia irresistibiliter flectit & applicat voluntatem ad volendum, sed quia ita moverit illam quomodo ei congruum est ad volendum, ut quamvis vere posset non velle etiam in sensu composito motionis, tamen re ipsa velit, & tantum velit, &c.

Dices 2. S. Augustinus c. 12, manifestè docet in hoc gratiam sanitatis & medicinalis inter se differre, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam, adeoque posset pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae; cum medicinali vero gratia non possint electi non velle iustitiam, atque ita non possint non perseverare in statu gratiae. Ergo juxta S. Augustinum, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia medicinalis irresistibiliter flectat & applicat voluntatem, gratia vero sanitatis non sic flecteret & applicaret; adeoque quod gratia medicinalis sit irreputabilis ex natura sua, & necessitans; gratia vero sanitatis ex natura sua repudiabilis est, & cum actus salutaris, ad quem dabatur, negatione componibilis.

Prob. ant. Nam 1. S. Doctor distinguit duplex adjutoriorum, nempe adjutorium sine quo non, & adjutorium quo. Itemque, inquit, ipsa adjutoria distinguenda sunt. Aliud est adjutorium, sine quo aliquid non sit. & aliud est adjutorium, quo aliquid sit.

2. Primi generis dicit esse alimenta, sine quibus vivere non possumus, sed quibus, etiam si adsit, non necessario sit ut vivamus: possumus enim, si volumus, ea non sumendo mori. Sine alimentis, inquit, non possumus vivere, nec tamen, cum efferrint alimenta, eis sit ut vivat qui mori voluerit. Ergo adjutorium alimentorum est, sine quo non sit, non quo sit ut vivamus.

3. Secundi generis dicit esse beatitudinem, sine qua homo beatus esse non potest, & qua, cum data est, necessario sit, ut homo sit beatus: praesertim enim beatitudine, homo non potest non esse beatus; sicut absente beatitudine, beatus esse non potest. At vero beatitudo, inquit, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo sit beatus. Adjutorium est enim, non solum sine quo non sit, verum etiam quo sit propter quod datur. Quapropter hoc adjutorium & quo sit est, & sine quo non sit; quia &

si data fuerit homini beatitudo, continuo sit beatus: & si data nunquam fuerit, nunquam erit. Alimenta vero non consequenter faciunt, ut homo vivat; sed tam non illis non potest vivere.

4. Denique dicit adjutorium Adamo datum ad perseverandum in statu innocentiae, fuisse adjutorium sine quo non; adjutorium vero, quod electis datur ad perseverandum in statu gratiae, esse adjutorium quo. Primo itaque homini, inquit, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, accepérat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adjutorium perseverantia, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei predestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantia datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Ex his autem sic argumentaberis. Ex S. Augustino, adjutorum perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae, fuit adjutorium sine quo non; & adjutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapse, est adjutorium quo. Atqui gratia sanitatis fuit adjutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae; & gratia medicinalis est adjutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsae. Ergo ex S. Augustino gratia sanitatis fuit adjutorium sine quo non perseverantiae; gratia vero medicinalis est adjutorium quo. Atqui ex eodem, adjutorium sine quo non perseverantiae, est tantum id sine quo homo perseverare non potest, & quicum perseverare potest; adjutorium vero quo non perseverantiae, est id non solum sine quo homo perseverare non potest, & quicum perseverare potest, sed etiam quo sit ut perseveraret, & tanta necessitate perseveraret, quanta necessitate beatus est, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis Adamus non necessitaretur ad perseverandum; sed perseveraret, si vellet, & non perseveraret, si nollet, in statu innocentiae: cum gratia vero medicinali necessitarentur ad perseverandum electi; sic ut perseverare vel non perseverare in statu iustitiae non magis pendeat ab eorum libera determinatione, quam ab eorum libera determinatione pendet esse, vel non esse beatos, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam; unde poterat pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae: electi vero non possint non velle iustitiam cum gratia medicinali; unde non possunt non perseverare in statu iustitiae. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia sanitatis est adjutorium ex natura sua repudiabilis, adeoque non determinans, non necessitans; gratia vero medicinalis sit adjutorium irreputabile ex natura sua, adeoque irresistibiliter flectens & applicans voluntatem ad volendum & faciendum id, ad quod volendum & faciendum datur.

Ad instant. R. neg. ant. Itaque juxta S. Doctorem, gratia sanitatis & medicinalis (supple semper, quae datur electis ad perseverandum) non in hoc inter se differunt, quod una repudiabilis esset, & altera sit irreputabilis ex natura sua; quod una irresistibiliter flectat voluntatem, & altera non sic flecteret; quod cum prima Adamus innocens poterit velle vel non velle; electi vero cum secunda non possint non velle iustitiam: sed in eo quod gratia sanitatis est tantum gratia intellectus; medicinalis vero sit etiam gratia voluntatis: quod gratia sanitatis esset tantum illustratio; medicinalis vero sit etiam ecclesiæ delectatio, & quidem voluntati maximè congrua: quod gratia sanitatis tantum illustraret Adamum, quomodo ei idoneum erat, ut perseveranter vellat habere iustitiam; medicinalis vero non solum illustreret electos circa bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam mo-

Disputatio II. Articulus VIII.

39

modo ineffabili operetur in eorum voluntate, eamque ita permoveat, ut bonum facere & malum vitare re ipsa velint, & tantum velint, tantoque ardore diligent, salva eorum & integra circa bonum & malum activa indifferentia, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant.

Ad prob. ant. R. distinctionem illam duplicitis adjutorii, sine quo non, & quo, non juvare causam adversariorum, qui ea manifeste abutuntur contra mentem S. Doctoris; quam ut assequaris, sequentia accipe. 1. iraque S. Doctor distinguit duplex adjutorium, adjutorium scilicet sine quo non, & adjutorium quo. 2. Per adjutorium sine quo non, intelligit illud sine quo aliquid fieri non potest, & quocum fieri potest, sed quocum re ipsa non fit, si non volumnus, hoc est, quocum re ipsa ut sit vel non sit, pendet à libera nostra determinatione. Hujus adjutorii exemplum ponit in alimentis, sine quibus vivere non possumus, sed quibuscum non vivimus, si nolumus ea sumere, & incendia perire decernimus. 3. Per adjutorium quo, intelligit illud, non solum sine quo aliquid fieri non potest, & quocum potest, sed etiam quo re ipsa sit, sive velimus, sive non; hoc est, quo dato, in potestate nostra non est, ut sit vel non sit id ad quod daratur, sed tanta necessitate sit, ut simpliciter repugnet non fieri. Hujus adjutorii exemplum ponit in beatitudine, quæ non data, hominem esse beatum, & data, non esse beatum, contradictionem implicat.

4. Dicit Adamo, ad perseverandum in statu innocentiae, datum esse tantum adjutorium sine quo non; electis vero, ad perseverandum in statu justitiae, datur adjutorium quo. 5. Per adjutorium sine quo non, datum Adamo ad perseverandum in statu innocentiae, intelligit auxilium actuale ad bonum faciendum & malum vitandum, nempe supernaturalem mentis illustrationem, sine qua non poterat, & quacum poterat Adamus perseverare in statu innocentiae, sed quacum re ipsa, nisi vellet, perseveratus non erat: unde quia non voluit, non perseveravit. 6. Per adjutorium quo, quod electis datur ad perseverandum in statu justitiae, non similiter intelligit auxilium actuale, aut collectionem auxiliorum actuallium, quibus electi adjuvantur ad faciendum bonum malumque vitandum, & bonum faciendo malumque vitando permanendum in statu justitiae; sed ipsam finalem in statu justitiae perseverantiam, hoc est, ipsum vitæ terminum, quem Deus illis misericorditer procurat eo tempore, quo in statu justitiae sunt. In hoc autem statu naturæ lapsa, in quo statutum est omnibus hominibus semel mori, sine hoc vita termino nemo potest esse finaliter perseverans, hoc est, finaliter perseverasse; & cum hoc vita termino nemo potest non esse finaliter perseverans, hoc est, non finaliter perseverasse in statu justitiae.

Audiamus S. Doctorem. *Hunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam Dei predestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantia datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. Igitur S. Doctor per adjutorium perseverantie, quod datur electis, hic intelligit donum, cuius effectus formalis est, hominem facere finaliter perseverantem in statu justitiae; intelligit donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu justitiae: sicut effectus formalis beatitudinis est, facere hominem beatum, & data beatitudine, hoc ipso formaliter & immediate fit homo beatus. Ad donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu justitiae, non potest esse nisi vitæ terminus, homini in iis circumstantiis, in quibus justus est, à Deo procuratus, ut per se manifestum est. Ergo S. Doctor per adjutorium perseverantie, quod datur electis, intelligit hic vitæ terminum, quem Deus ab eterno electis constituit pro talibus circumstantiis, in quibus erunt in statu gratiae, & quem eis in tempore procurat, prout constituit ab eterno; adeoque adjutorium perseverantia sumit hic, non completere, sed completive*

Simonnet Theol. Tom. II.

tantum, quo modo sumptum hoc adjutorium dicit tantum vitæ terminum in iis circumstantiis, in quibus homo justus invenitur, procuratum.

Confirmatur ex verbis proxime subsequentibus, quibus probat illud adjutorium quo perseverantie, electis à Deo dari. Nam statim prosequitur sic: *Non solum enim dixit: Sine me nihil potestis facere: verum etiam dixit: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Quibus verbis eis non solum iustitiam, verum etiam in illa perseverantiam se dedisse monstravit. Christo cuim sic eos ponente, ut eant & fructum afferant, & fructus eorum maneat, quis audeat dicere: Forstan non manebit: Si ne pénitentia sunt enim dona & vocatio Dei, sed vocatio eorum, qui secundum propositum vocati sunt. Pro his ergo interpellante Christo ne deficiat fides eorum, sine dubio non deficiet usque in finem: ac per hoc perseverabit usque in finem, nec eam nisi manentem vita hujus inveniat finis.*

Deus igitur ex S. Augustino operatur salutem electorum, duo illis conferendo beneficia distincta; dando scilicet illis iustitiam, & in iustitia finalem perseverantiam; dando illis fidem, quæ per dilectionem operatur, & procurando ut in fide, quæ per dilectionem operatur, perseverent usque in finem. Dat autem illis fidem, quæ per dilectionem operatur, per gratiam medicinalem congruam vocando eos, quomodo eis aptum est ut re ipsa credant, Deum diligant, & alia pietatis opera exerceant; & procurante ut in fide, quæ per dilectionem operatur, perseverent usque in finem, providendo ne aliter eos, quam in ea fide manentes, hujus vita finis inveniat.

Juxta S. Doctorem igitur, adjutorium perseverantie, sine quo electi perseverantes non possunt, & per quod non nisi perseverantes sunt, non est medicinialis illa gratia, qua mouentur efficaciter ad faciendum perficiendumque iustitiam, sed est beneficium ab ea distinctum, eique superadditum, nempe finis hujus vitæ eis ab eterno misericorditer preparatus, & misericorditer in tempore procuratus à Deo in iis circumstantiis, in quibus stant, & ea fide, quæ per dilectionem operatur, credunt. Procurat autem illis Deus hunc scilicet vitæ exitum, vel rapiendo eos antequam cadant, vel postquam ceciderunt, eos expectando donec resurgent; quorum neutrum circa reprobos, qui aliquando iustificantur, praefat: unde nullus eorum in iustitia usque in finem perseverat.

Duorum illorum, quibuscum electi inter tot & tantas hujus vitæ procellas ad salutis portum appellant, beneficiorum distinctionem exprimere pergit S. Doctor. Nam post verba proxime laudata sic prosequitur: *Major quippe libertas est necessaria adversus tot & tantas tentationes, que in paradyso non fuerunt, dono perseverantie munita atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vincatur hic mundus: hoc Sanctorum martyria docuerunt .... isti non dico terrente mundo, sed serviente ne starent, steterunt in fide .... unde hoc, nisi dorante illo, à quo misericordiam consecuti sunt ut fideles essent: à quo acceperunt spiritum non timoris, quo perseverentibus cederent, sed virtutis & charitatis & continetiae, quo cuncta minantia, cuncta invitania, cuncta cruciantia superarent .... Horum cum fuisse voluntas serva peccati, liberata est per illum, qui dixit: Si vos Filius liberaveritis, tunc vere liberi eritis. Et accipiunt tantam per istam gratiam libertatem, ut quavis quandom ibi vivent, pugnent contra concupiscentias peccatorum ... non tamen ultra serviant peccato, quod est ad mortem .... De quo peccato ... possunt multa & diversa sentiri: ego autem dico id esse peccatum, fidem que per dilectionem operatur, deficerere usque ad mortem. Huic peccato ultra non servient .... per secundum Adam Dei gratia liberari, & ista liberatione habentes liberum arbitrium quo serviant Deo, non quo captiventur a diabolo. Liberati enim a peccato, servi facti sunt iustitiae, in qua stabunt usque in finem, donante sibi illo perseverantiam,*

C 4 tiam,

Tractatus VI. De Gratia.

tiam, qui eos praescivit & praedestinavit, & secundum propositum vocavit, & justificavit, & glorificavit.

Ecce duo beneficia distincta, quibuscum electi mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus ejus vincunt, nempe major libertas, & donum perseverantiae completive sumptum, seu perseverantiae finalis, qua major illa libertas munitur atque firmatur. Majorem autem illam libertatem, juxta S. Doctorem, facit gratia medicinalis congrua, de qua superius c. 11. sic loquitur: *Hec potentior est in secundo Adam... plus potest, qua etiam sit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.... tanto maior est, ut parum sit homini per illam reparare perditam libertatem, parum denique non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam efficiatur ut velit.* Juxta S. Doctorem igitur, gratia medicinalis, etiam ea, quacum electi vincunt mundum cum omniis amoribus, terroribus & erroribus ejus, etiam ea, qua sit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant, non est donum perseverantiae, quomodo summi illud hic S. Doctor, hoc est, non est illud adjutorium quo, cum datum fuerit, non nisi perseverantes esse possunt electi.

Sancti Martires, juxta S. Doctorem, mundo non terrente tantum, sed etiam saeviente ne starent, steterni in fide, & in finem usque steterunt, quia a Deo misericordiam consecuti sunt, ut essent fideles, & essent usque in finem; & misericordiam consecuti sunt, quia Deus misericorditer dedit eis spiritum virtutis, & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent, dono perseverantiae, hoc est, perseverantiae finali munera arque firmatum. Per spiritum autem illum virtutis, charitatis, & continentiae intelligit S. Doctor celestem illam delectationem, qua sanctorum Martyrum voluntas, excitata, accensa, corroborata, & adiuta est, quomodo ei conguebat ut cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superaret.

Juxta S. Doctorem, electi omnes, quamvis quādūa hic vivunt, pugnant contra concupiscentias peccatorum, non tamen serviant peccato quod est ad mortem, quia credunt ea fide, qua per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem: credunt autem ea fide, qua per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem, quia liberantur gratia Dei, quam meruit eis secundus Adam, hoc est, quia & vocantur, quomodo eis aptum est, ut credant ea fide, qua per dilectionem operatur, & procuratur eis vita terminus in iis circumstantiis, in quibus sic credunt. Unde gratia liberans, de qua hic loquitur S. Doctor, duo beneficia complectitur; nempe terram vocationem coniugiarum teriem, & perseverantiae donum, seu vitam finem in statu iustitiae procurandum. Hæc gratia liberans coincidit cum vocatione secundum propositum: hoc enim propositum, secundum quod electos vocari docet Apostolus, & post eum Augustinus, adequate sumptum, est actus quo Deus ab eterno absolutè & efficaciter decrevit & vocare electos, quomodo eis aptum erit, ut fidem, qua per dilectionem operatur, habeant, & eis providere ne eos aliter, quam in fide, qua per dilectionem operatur, manentes inveniant finis hujus vitae. Unde vocatione secundum propositum duo dicit, unum in recto, nempe motiones voluntatis congruas, & alterum in obliquo, nempe vita finem electos procurandum tali tempore, quo scilicet in fide, qua per dilectionem operatur, manentes invenientur. Ex his patet responsio ad argumentum pro adversariis efformatum, in quo perperam assumitur, quod gratia medicinalis, seu actualis gratia, qua electorum voluntas sanatur, quomodo ei aptum est, ut faciat persicatque iustitiam, sit adjutorium perseverantiae, quo electi non nisi perseverantes sunt, ut loquitur S. Augustinus: non enim aliud est, quam finalis perseverantiae, hoc est, finis hujus vitae in statu iustitiae.

Dices 3. S. Augustinus eod. cap. dicit Deum, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae in Adami arbitrio reliquissime: Deum Adamo commisisse arbitrium perseverandi in statu innocentiae. Ut ergo, inquit, non acciperet hoc donum Dei, id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perseverare vel non perseverare in eis relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, qua sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut dignæ tanta bonitati & bene vivendi facilitati, perseverandi committeretur arbitrium: Deo quidem præsciente quid esset facturus in iustitiae, præsciente tamen, non ad hoc cogente, sed simul sciente quid de illo ipse ficeret iustitiae. At hoc dicit S. Doctor per oppositionem ad electos, quibus proinde sentit non coniuncti arbitrium perseverandi in statu iustitiae, in quorum proinde libero perseverare vel non perseverare in statu iustitiae sentit non relinquere arbitrio. Ergo S. Augustinus hoc discribit inter eum Adamum inter & electos, quod Adamus in statu innocentiae ad perseverandum non accepit actuali gratiam ex natura sua irreputabilem, & irresistibiliter fletentem voluntatem ad volendum & faciendum bonum; electi vero accipiunt.

Confirmatur haec consequentia. Nam 1. S. Doctor post verba laudata continuo subjicit isti: *Nunc vero posteaquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas.* Quid autem sunt majora illa dona, quibus electorum infirmitatem adjuvari necesse est, nisi actuale gratia ex natura sua irreputabiles, & irresistibiliter fletentem voluntatem ad bonum?

2. Expressè assertis electis non relinquere voluntatem suam. *Si in tanta, inquit, infirmitate vita hujs... ipsis relinqueret voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine quo perseverare non possent, manerent se vellet, nec Deus in eis operaretur ut vellet; inter et tantas tentaciones infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellet, aut non ita vellet infirmitate voluntatis, ut possent.*

Iaque juxta S. Augustinum, Deus electis non relinquere voluntatem suam, ut cum adjutorio gratiae perseverent si velint; sicut suam Adamo reliquerat in statu innocentiae, ut perseveraret si vellet. At Deum suam Adamo reliquissime voluntatem, &c. juxta mentem S. Doctoris est, Deum in statu innocentiae Adamo dedit gratiam ad perseverandum idoneam, cui consentire vel dissentire, quacum velle vel non velle bonum, perseverare vel non perseverare posset pro arbitrio. Ergo pariter, juxta mentem Sancti Doctoris, Deum electis non relinquere voluntatem suam, ut, &c. nihil aliud esse potest, quam Deum electis ad perseverandum dare gratiam, actualem scilicet, cui non possunt non consentire, quacum non possunt non velle bonum, proindeque quacum non possunt non perseverare in statu iustitiae.

Hinc 3. aperte affirmat, voluntatem electorum gratia divina indeclinabiliter & insuperabiliter agi. *Subuentum est igitur, inquit, infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur, & ideo quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur.*

4. Addit, Deum Adamo dimisisse & permisisse, ut faceret quod vellet; electis vero donare, ut invictissime, quod bonum est velint, & hoc deferere invictissime nolint. *Fortissimo quippe dimisit, inquit, atque permisit facere quod vellet: infirmis servavit, ut ipso donante, invictissime quod bonum est vellet, & hoc deferere, invictissime nolent.* Adamo autem, juxta mentem S. Doctoris, Deus dimisit & permisit facere quod vellet, quia ad perseverandum in statu innocentiae non dedit ei adjutorium gratiae, cui non posset resistere. Ergo à contrario, juxta eundem; electis non dimisit facere quod velint, quia ad perseverandum in statu iustitiae dat eis adjutorium gratiae, cui non possunt resistere. Item, juxta mentem S. Doctoris, Adamo Deus dimisit facere quod vellet,

Disputatio II. Articulus VIII.

41

vellet, quia velle vel non velle reliquit in ejus arbitrio. Ergo à contrario, juxta eundem, Deus non dimitit electis facere quod velint, quia velle vel non velle non reliquit in eorum arbitrio, sed ita per gratiam suam movet eos ad volendum bonum, ut non possint illud non velle.

Resp. ad instant. neg. conseq. Nam in sensu S. Augustini, Deus perseverare vel non perseverare reliquit in arbitrio Adami; Adamo committit arbitrium perseverandi in statu innocentiae, non quia dedit ei ad perseverandum actualem gratiam repudiabilem, seu, ut loquuntur, indifferentem & veritatem; hoc enim planè alienum est à mente S. Doctoris: sed quia dedit ei tantum gratiam illustrationis, neque immediatè operatus est in ejus voluntate, quomodo aptum erat, ut iustitiam permanenter vellat; neque specialem erga illum adhibuit providentiam, qua lapsum ejus aut præveniret, assumendo illum ad intuitivam sui visionem, antequam laberetur; aut impediret, impediendo ne tentaretur eo modo & in iis circumstantiis, in quibus per scientiam medium praesciebat esse lapsurus, si tentaretur.

E contra in sensu ejusdem Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi, non reliquit in eorum arbitrio perseverare vel non perseverare in statu iustitiae, quia non solum aperit illis quod latebat, sed etiam suave facit, quod non delectabat; non solum illorum intellectum illustrat, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed per celestem quandam suavitatem, qua placet eis iustitia, immediatè operatur in eorum voluntate, quomodo eis aptum est, ut quod appetendum est appetere, & quod vitandum, est vitare velint efficaciter, & quia efficaciter volunt, possint potentia ad actum non reducibili tantum, sed reducenda: *Eis*, inquit S. Doctor cap. 12. non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si velint; sed in eis etiam operatur & velle, ut quoniam non perseverabunt, nisi & possint & velint, perseverandi eis possilitas & voluntas divine gratia largitate donetur. Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint.

Deus igitur, juxta S. Doctorem, & electis dat supernaturalem illustrationem, sine qua velle non possunt, & per celestem delectationem voluntatem eorum ita accendit, ut velint & efficaciter velint, & efficaciter volendo, possint potentia, quæ ad actum reducuntur: quare electi, Deo donante, & in eorum voluntatibus ineffabil modo operante ut velint, & ex propria determinatione velint efficaciter, re ipsa credunt ea fide, quæ per dilectionem operatur: adde, & ut sic credant usque in finem, procurat illis, independenter ab illis, vita terminum e tempore, quo nonnisi sic credentes inveniuntur. Hic sensus est, quo juxta mentem S. Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi in statu iustitiae.

Ad primam partem confirmationis Resp. Majora illa beneficia, quibus electorum infirmitatem adjuvandam esse ait S. Augustinus, esse duo; nempe celestem delectationem indelibetam, qua Deus in eis operatur velle, voluntatem eorum inclinando & accendendo, quomodo ei congruit, ut velit; & vitæ hujus exitum in iis circumstantiis, in quibus nonnisi in ea fide, quæ per dilectionem operatur, manentes inveniuntur, illis procuratum.

Ad 2. part. R. Juxta mentem S. Doctoris, Deus non reliquit electis voluntatem suam; quia non solum per supernaturalem illustrationem ostendit eis, quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam per celestem delectationem operatur in eorum voluntate quomodo ei congruit ut velit, & efficaciter velit appetere quod appetendum, & vitare quod vitandum est. At vero Adamo innocentia reliquit voluntatem suam, quia ad perseverandum in statu innocentiae non aliam dedit ei actualem gratiam,

quam gratiam illustrationis, qua ostendebatur ei quid faciendum, quidve omittendum esset: neque per se, ut poterat, in ejus voluntate operatus est velle, immediatè scilicet eam tangendo & movendo quomodo sciebat ei congruere, ut veller, & tantum veller, quantum opus erat, ut in statu innocentiae permanereret.

Ad 3. part. Resp. Has voces, *indeclinabiliter, insuperabiliter*, dici à S. Doctore non relate ad voluntatem electorum, quasi agatur per gratiam irreputabilem & infusibilem ex natura sua, cuius proinde motioni non possit resistere, sed relate ad tentationes & adversitates hujus vitæ, à quibus vincere non potest. Itaque juxta mentem S. Doctoris, voluntas electorum gratia divina, quamvis repudiabili & frustrabili ex natura sua, indeclinabiliter & insuperabiliter agitur, quatenus per divinam gratiam, licet ex natura sua repudiabilem & frustrabilem, ita congrue moveret & inclinatur ad volendum & efficaciter volendum iustitiam, ut eam re ipsa velit, & velit efficaciter, atque ita ab ea volenda non matgis deterri possit tentationibus & adversitatibus hujus vitæ, quam potest idem simul velle & non velle, idem simul velle efficaciter & non velle efficaciter, quod tamen absolutè repugnat.

Ad 4. part. Resp. Juxta mentem S. Doctoris, Deus Adamo innocentia dimisit atque permisit facere quod veller, quia in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius quam illud veller, adeoque in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius, quam illud faceret; sed eum tantum divina luce colustravit, ut videret quid velle & facere deberet. Electis vero non dimisit facere quod velint, quia donat illis ut quod bonum est velint invictissime, hoc est, efficacissime, & hoc deferere invictissime seu efficacissime nolint: donat autem, voluntatem eorum ad volendum, non irresistibiliter, sed congrue flecent & inclinando, atque ita congrue flecent & inclinando, ut velit, & tantum seu tam efficaciter velit, tantoque ardore diligit quod bonum est, ut ab ejus prosecutione deterteri non possit ultra vitæ hujus tentatione vel adversitate: hac enim vox, *invictissime*, non ad voluntatem refertur, sed ad tentationes & adversitates hujus vitæ, ut jam observatum est de his vocibus, *indeclinabiliter, insuperabiliter*.

Ad faciliorem textus S. Doctoris intelligentiam hic observo obiter, adjutorium perseverantia, vel, si vis, gratiam liberantem, electorum propriam, cum apud S. Doctorem duo dicat, nempe victricem delectationem, & donum perseverantiae finalis, hoc est, vita terminum in statu iustitiae certe & infallibiliter procurandum; ab eodem S. Doctore modò adaequatè sumi pro delectatione victrici, & dono perseverantiae finalis, modò inadæquatè sumi, & cum inadæquatè sumitur, modò sumi pro sola delectatione victrici, qua voluntas electorum non irreputabiliter, sed congrue moveret ut velit, & efficaciter velit quod bonum est; modò pro sola finali perseverantia, quæ cum data fuerit, nonnisi perseverantes facit, & est à statu peccabilitatis ad impeccabilitatis statum transitus.

Dices 4. S. Augustinus cap. 12. assertit Adamum peccando amississe merita de quibus gloriari posset; adeoque electos in praesenti statu non in se, sed in Domino tantum, non de meritis suis, sed tantum de gratia liberantis gloriari posse. At hoc non assertit S. Doctor, nisi quia purat, Adamum peccando amississe libertatem contrarietas, & vim se ipsum cum gratia repudiabili quantumcumque magna determinandi ad bonum volendum & agendum; adeoque ad bonum volendum & agendum electos indigere gratia determinante & necessitante. Ergo ex S. Doctori, gratia Adamo data in statu innocentiae, & gratia, quæ datur electis in statu natura lapsi, inter se differunt in eo, quod hæc sit determinans & necessitans; illa vero non est.

Verba S. Doctoris sunt haec: *Placitis Deo, quo max.*

maxime humanae superbiam presumptionis extingueret, ut non glorietur omnis caro coram ipso ... Unde autem non glorietur caro coram ipso, nisi de meritis suis: quo quidem potuit habere, sed perdidit: & per quod haberet potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitrium, propter quod non refutat liberandis nisi gratia liberantis. Ita ergo non gloriantur omnis caro coram ipso. Non enim gloriantur iusti, quia non habent unde: nec iusti, quia ex ipsis habent unde.

Resp. neg. min. Itaque juxta mentem S. Doctoris, Adamus in statu innocentiae poterat habere meritam, de quibus aliquo modo gloriari posset, non praesertim, quia cum gratia repudiabili poterat se ipsum determinare ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia bonum velle & agere, sicut oportet, ex propria determinatione poterat cum gratia repudiabili, qua se teneret tantum ex parte intellectus, & qua non erat indignus, cum non haberet peccatum, propter quod indignus esset; immo quae statui, in quo gratuitò conditus fuerat, debebatur. Adamus ad merendum in statu innocentiae indigebat sola gratia illustrationis: cum enim voluntas ejus propter donum integratissima fana & robusta esset, non indigebat inspirationis gratia, qua sanaretur & corroboraretur ad bonum volendum & agendum sicut oportet: unde ad bonum volendum & agendum sicut oportet, accepta illustrationis gratia, sibi cum infusis, quibus instruta erat, habitibus sufficiebat, adeoque quod vellet & agere bonum sicut oportet, sibi speciali quodammodo attribuere poterat, atque ita poterat aliquo modo gloriari de meritis suis.

In statu vero naturæ lapsæ nemo est, qui gloriari possit de meritis suis. 1. Enim iusti non possunt, quia merita non habent, aut certè non habent nisi mortificata. 2. Nec possunt, qui iusti sunt, quia ad bonum volendum & agendum sicut oportet, adeoque ad merendum, indigent gratia Dei liberantis, hoc est, voluntatem eorum sanantis, corroborantis, & à servitute concupiscentiae eximentis per cœlestem delectationem, qua suave facit ei bonum salutare, quod aliquo propter concupiscentiam morbum ex originali peccato contractum fastidiret. Unde iusti non de suis meritis, sed de gratia liberantis, & liberando donantis merita illa gloriari debent.

Electi non possunt gloriari de meritis suis, quia mereri non possunt, propriè scilicet & de condigno, nisi sint in statu iustitiae, ac proinde nisi prius misericorditer à servitute peccati transferantur ad libertatem filiorum Dei, & cum iusti sunt, ad merendum indigent gratia, qua det non solum posse velle & agere, sed etiam ipsum velle & agere; quae non solum illustrat intellectum, ut sciens quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam voluntatem ipsam saner & corroborat, ut quod appetendum, quodve vitandum esse cognoverint, appetere vel vitare valeant; que non solum sit illustratio, sed etiam inspiratio, seu cœlestis quedam suavitatis, qua bonum salutare suave fiat voluntati, quomodo ei congruum est, ut illud efficaciter velit, & operetur sicut oportet.

Hoc adhuc clarius dicit S. Doctor paulò inferius: *Ac per hoc, inquit, nec de ipsa perseverantia boni volunt Deus sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari: qui eis non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, &c.* Verba jam superius laudata sunt. Itaque, juxta S. Doctorem, electi non debent gloriari de meritis suis, non quod non possint etiam cum gratia se ipsis determinare, atque ita indigeant gratia determinante & necessitante ad bonum volendum & agendum sicut oportet; sed quia ut ad bonum volendum & agendum sicut oportet, se ipsi determinant, propter ortam ex originali culpa infirmitatem, majoribus donis adjuvandi sunt, & indigent potentioris gratia, qua non solum perditam reparare libertatem, & det posse velle & agere quod bonum est,

sed etiam in eis operetur ut velint & agant; operatus autem, voluntatem eorum non antecedenter & irresistibiliter applicando, sed movendo, inclinando, delectando quomodo ei congruit, ut ex suis simul & ex ipsis gratia eam sanantis & corroborantis viribus te ipsa determinet ad volendum & agendum bonum sicut oportet. Et vero gratia, qua electi ad merendum indigent, in eorum voluntate non operatur tantum ut velint, sed etiam ut velint libere & ex propria determinatione: at non potest operari ut sic velint, nisi voluntatem eorum congrue movendo: voluntatem enim antecedenter & irresistibiliter ad alteram partem contradictionis obligatam, velle libere, & ex propria determinatione, evidenter repugnat.

Dices denique s. S. Augustinus cap. 11. docet hominem in statu naturæ lapsæ non habere libertatem indifferentie circa bonum & malum. Ergo dicendus est per gratiam illam, qua electi ad bene volendum & agendum indigent, intelligere gratiam voluntatis non congruam tantum, sed determinantem, & irresistibiliter applicantem ad volendum & agendum.

Prob. ant. Nam 1. loquens de Adamo innocentie, sic ait: *Potest perseverare si velle: quod ut nollet, de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male.* Atqui his verbis S. Doctor opposit liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi. Ergo liberum arbitrium hominis lapsi non ita nunc liberum est, ut bene velle possit & male. Ergo liberum non est libertate contrarietas, juxta S. Doctorem.

2. Si loquitur: *Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, que futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti?* Nunc autem per peccatum perditio boni meriti in his qui liberantur, factum est donum gratiae, qua merces meriti futura erat. Ergo juxta S. Doctorem, impeccabilitas, qua beati fruuntur in celo, adeoque cœlestis gloria fuit merces sanctis Angelis, quia nimis, ut jam dixit superius, Angeli sancti steterunt per liberum arbitrium, & ita stando meriti sunt cœlestem gloriam.

Similiter gloria cœlestis fuisse merces Adamo, si stetisset, quia similiter stetisset per liberum arbitrium, & stando gloriam cœlestem meritus esset. At in his qui liberantur, hoc est, in electis, factum est donum gratiae, quod Angelis sanctis fuit, & homini innocentie fuisse merces; hoc est, gloria cœlestis non merces est, sed gratia donum electis, quia nimis non stant per liberum arbitrium: non stant autem, quia illud perdidérunt, & perdendo perdidérunt bonum meritum, hoc est, vim merendi, quam habuerunt Angeli sancti, cum essent in via, & qualem habuit Adamus, cum esset in statu innocentiae.

Resp. ad inst. neg. ant. *Ad 1. prob. neg.* Quid S. Augustinus verbis laudatis opponat liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi: opponit enim illud tantum libero arbitrio Angelorum, & hominum beatorum. Patet ex contextu, ubi sic legitur: *Ut nollet (Adamus) de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male. Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato? .... Potuit non peccare primus homo, potuit non mori, potuit bonum non deferere ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multo maior, non posse peccare. Prima immortalitas erat, posse non mori: novissima erit multo maior, non posse mori. Prima erat perseverantia potestas, bonum posse non deferre: novissima erit felicitas perseverantiae, bonum non posse deferre.* Vides S. Doctorem statum innocentiae non hominum lapsorum, sed beatorum statu opponere.

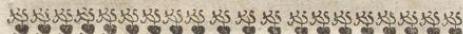
Ad 2. prob. *Resp.* S. Doctorem non aliud velle, quam perseverantiam finalem fuisse meritoriam in bonis Angelis, & quod fuisse similiter meritoria in Adamo, si perseverasset in statu innocentiae. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem

Disputatio III. Articulus I.

43

finem, fuit in potestate bonorum Angelorum: unde cum re ipsa finaliter steterint, steterunt per liberum arbitrium, hoc est, steterunt, quia voluerunt libare. Similiter in potestate Adami fuit, ulla in finem perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, hoc est, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, donec ad coelestem beatitudinem seu intuitivam Dei visionem assumeretur; unde si re ipsa steterit ulla in finem, per liberum arbitrium, seu quia voluntet stetisse, adeoque meritorum stetisser.

In electis est contra, juxta S. Doctorem, perseverantia finalis non est meritoria, quia non est in illis libera. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare ulla in finem in statu iusticie non est in eorum potestate; perseverant enim ulla in finem in statu iusticie, quia moriuntur eo tempore, quo iusti inveniuntur. At mori vel non mori eo tempore, quo iusti inveniuntur, vel, si vis, mori eo tempore quo iusti inveniuntur, potius quam alio quo invenirentur iusti, non est in eorum potestate, sed in potestate solus Dei, cuius est unicuique hominum vita terminum praescribere: unde moriuntur eo tempore quo inveniuntur iusti, non quia ipsi volunt & eligunt eo tempore mori, sed quia Deus misericorditer vult illis procurare, & illis procurat, ut moriuntur eo tempore; atque ita finaliter perseverant, non quia volunt, sed quia Deus vult, & donat illis finalem perseverantiam: non igitur per liberum arbitrium, adeoque nec meritorum perseverant finaliter. Per peccatum igitur primi parentis perdiderunt bonum meritum perseverantia finalis, quia per peccatum primi parentis perdiderunt potestatem finaliter perseverandi vel non perseverandi pro arbitrio. Hinc quod in Angelis bonis merces fuit etiam relata ad finalem perseverantiam, nempe gloria coelestis, relata quoque ad perseverantiam finalem est purum gratiae donum in electis. Ratio disparitatis est, quia in Angelis bonis perseverantia finalis fuit meritorum. Merito autem correspondet merces; & quod merito retribuitur, retribuitur ut merces. At in electis perseverantia finalis est purum gratiae donum. Dono autem gratiae quod redditur, non potest esse, nisi gratiae donum.

D I S P U T A T I O III.

De gratia efficaci.

A R T I C U L U S I.

Exponitur doctrina Jansenii circa Gratiam efficacem.

I. A pud Jansenium gratia medicinalis & efficax in ter se convertitur: ita ut omnis gratia medicinalis sit gratia efficax, & omnis gratia efficax sit gratia medicinalis. Patet ex libro 2. de gratia Christi Salv. cap. 4. ubi assertit Jansenius gratia medicinalis adjutorium tale esse, ut faciat annuntem, & influere, & velle voluntatem: hoc ipso quo datur, simul usum eius & influxum potestatis dari; quia est hoc ipsum quod suapte efficacia facit influere facultatem, nec facultatis ipsius libero arbitratu subjacet, sed invictè facit ut hoc vel istud arbitrium arbitretur & velit: ipsum bene velle fastidientis & agrotaque voluntati tribuere: invictissime facere ut velit voluntas, & a voluntate non deseratur.

2. Jansenius gratiam medicinalis adaequare constituit in coelesti suavitate, seu delectatione, qua bonum voluntati suaviter placet. Patet ex libro 4. de gratia Christi, cap. 1. ubi ait, ex omnibus S. Augustini operibus perspicue videri, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam coelestem quandam atque ineffabilem suavitatem; seu spiritalem delectationem, qua voluntas preventur & flectitur ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit. Unde juxta Jansenium, prater hanc

suavitatem, seu delectationem, non est alia vera Christi gratia.

3. Coelestem hanc delectationem, in qua sola gratiæ medicinali consistere vult Jansenius, in actibus vitaibus & indelibetis complacentia & desiderii constituit. Patet ex eodem libro, cap. 11. ubi sic loquitur: *Dicimus igitur delectationem istam suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim prius illum & indelibetum affectum anima, qui aetialis complacentia est, partim etiam & crebro secundum, qui desiderium indelibetum dicitur, quibus anima ita suaviter ac delectabiliter in bonum appetendum raptur, ut voluntas ei aetatu libero consentiat, ac bonum diligat, tanto vehementius, quanto fortius illis actibus raptur.*

4. Docet Jansenius voluntatem non posse amplius quidquam velle sine prævia delectatione. Patet ex eodem lib. cap. 7. ubi ait: *Voluntas sine delectatione velle aut moveri .... nullo pacto potest, quod sans respectu cuiuslibet operationis locum habet.* Superius dixerat: *Ex quo consequenter fit, ut si illa debet (delectatio coelestis,) voluntas veluti torpens ac mortua, nihil omnino boni amplecti possit: quemadmodum etiam est contrario nihil in carnalibus diligendo prosequi potest, nisi quod eam ante delectaverit.*

5. Docet insuper, voluntatem bonum velle non posse, nisi delectatio coelestis major & intensior sit terrena delectatione; nec vicissim posse velle malum, nisi delectatio terrena major sit & intensior coeli delectatione. Patet ex eodem lib. c. 6. *Ex his, inquit, jam perspicue intelligitur, tamoper esse necessariam istam delectationis divinae gratiam, quando cum terrenarum rerum tentationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit, quam terrena, qua nostra affectus detinetur, fieri non possit, quin propria voluntatis infirmitate vincamur.* Major enim delectatio nunquam sane delectatione minore superabitur, sed eam sequetur animus, qua magis eum affiendo suavitate detinuerit.

6. Docet Jansenius, voluntatem sive bonum sive malum, quod amplius eam delectat, necessariò velle, adeoque ad malum ab intensiore delectatione terrena, & ad bonum ab intensiore delectatione coeli determinari & necessitari. Patet ex eodem lib. cap. 9. *Ille conflictus delectationum, inquit, qui spiri non potest, nisi altera alteram delectando superaverit, & eo tantum anime pondus vergat.* Quod enim amplius delectat, secundum id operemur necessitate est: *Vigente enim (hoc est, prædominante) delectatione carni, impossibile est, ut virtutis ac honestatis consideratio prævaleat.* Juxta Jansenium, prædominante terrena delectatione, voluntatem velle bonum impossibile est. Quare? Certè quia juxta eundem, voluntas per prædominantem terrenam delectationem antecedenter & irresistibiliter determinatur, adeoque necessitatim ad volendum malum, juxta illud Augustini, interprete Jansenio: *Quod amplius nos delectat indelibet, secundum id velimus & operemur necesse est.* Superius c. 7. dixerat Jansenius: *Delectationem omnis operationis secutæ mensuram statuit (Augustinus) succinctissime, clarissime, absolutissimè pronuncians:* *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est nimisrum quia id quod amplius nos delectat, etiam amplius velimus ac diligamus necesse est: tanto enim quidque vehementius volumus, quanto delectamur ardentius: quod autem magis volumus ac diligimus, secundum id operemur necesse est.* Unde quoadmodum hic dicit necesse esse, ut secundum id operemur, quod amplius nos delectat; ita paucis interjectis, in eodem loco adiicit necesse esse, ut id operemur atque sedemur, quod amplius dilexerimus, quia videlicet naturali ordine, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.

7. Docet Jansenius voluntatem, quamvis ad malum à prævalente terrena delectatione, & ad bonum à prævalente delectatione coeli necessitetur, esse nihilominus liberam libertate arbitrii; immo cir-

ca